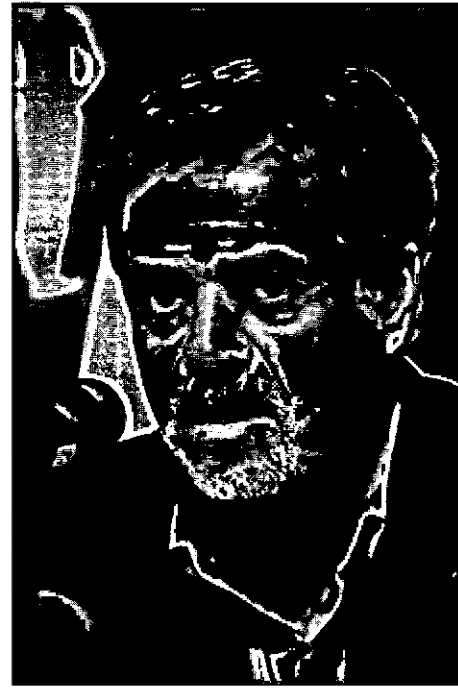

گفت و گو با ناصر باکیده،
مدیرعامل انجمن سینمای جوان

فیلم کوتاه یک سینمای مستقل است

در بحث عرضه و نمایش،
عدم ایجاد یک چرخه‌ی مناسب
اقتصادی با رویکردهای
فرهنگی و اقتصادی آسیب
بسیار شدیدی را به امر نمایش
فیلم کوتاه وارد کرده است

مطمناً برای بحث در مورد فیلم کوتاه و ظرفیت‌ها و مشکلات آن هیچ کس بهتر از «ناصر باکیده» مدیرعامل انجمن سینمای جوان که متولی اصلی فیلم کوتاه در کشور به حساب می‌آید، نیست تا بتواند در ارتباط با تمامی مسایل ریز و درشت این حوزه صحبت کند؛ مدیری که وقتی قرار شد در این مورد با او به صحبت بنشینیم، با وجود مشغله‌ی فراوان کاری، با اشتیاق پذیرفت و در جای‌جای سخنانش تأکید کرد که فیلم کوتاه خود یک سینمای مستقل است و باید نوع نگاه‌ها به آن تغییر یابد.

احسان هوشیارگو

برای شروع گفت‌وگو فکر می‌کنم بهتر باشد با توجه به حرکت رو به رشد فیلم کوتاه در کشور به مشکلات و موانع سد راه این حوزه اشاره کنید

چنانچه ما بخواهیم به بررسی چالش‌ها و در واقع مشکلات پیش روی فیلم کوتاه در کشور بپردازیم مهم‌ترین موضوع این است که در مجموع فیلم کوتاه را باید در سه مقوله تعریف کرد؛ مقوله‌ی آموزش به عنوان ساختار سینمای کشور که یکی از نیازهای مهم و اولیه‌ی ایجاد فضاهای آموزشی و فرهنگی همانند دفاتر ۶۰گانه‌ی انجمن سینمای جوان ایران در سرتاسر کشور است که در این راه و همچنین برگزاری کارگاه‌های تخصصی توانستیم قدم‌های جدی برداریم، اهتمام ویژه‌ی خود فیلمسازان که برای رشد این حوزه بسیار حایز اهمیت است و در بحث دیگر، مقوله‌ی تولید که فیلم کوتاه با چالشی جدی در آن روبه‌روست. به‌طبع به دلیل این که فیلم کوتاه با عدم بازگشت مالی و اقتصادی روبه‌روست سرمایه‌گذاری مالی از دو طریق در حال شکل‌گیری بوده که معاونت سینمایی ارشاد یکی از آن‌هاست و دیگری بخش خصوصی است که همانا سازندگان فیلم کوتاه با سرمایه‌های اندک هستند که اقدام به تولید فیلم می‌کنند. بنابراین از راهکارهای پیش رو برای این که تولیدات پرمحتوایی داشته باشیم، همکاری و همراهی سازمان‌های فرهنگی و اقتصادی و نهادهای مختلفی است که در کشور وجود دارند و گاه به‌طور موازی با انجمن فعالیت‌هایی را در زمینه‌ی فیلم کوتاه انجام می‌دهند. در یک کلام به نظر می‌آید برای حمایت از جریان فیلم کوتاه کشور و جوانان فیلمساز ما در واقع این سازمان‌ها و مراکز باید بیایند و در این جریان بزرگ فرهنگی با نگاه به تولیدات مشترک قدم جلو بگذارند.

از دیگر مشکلات عمده و اساسی عرصه‌ی فیلم کوتاه، بحث عرضه و نمایش است. عدم ایجاد یک

چرخه‌ی مناسب اقتصادی با رویکردهای فرهنگی و اقتصادی آسیب‌شده‌ی را به امر نمایش فیلم کوتاه وارد کرده است. شاید برگزاری کم‌تر از ۴۰ جشنواره‌ی موضوعی و اختصاصی برخی از کمبودهای این حوزه را در بحث نمایش پوشش دهد، اما هم‌چنان کافی نیست. بنابراین حضور و مشارکت نهادهایی نظیر سازمان صدا و سیما همراه با گسترش فعالیت‌های دستگاه‌های مرتبط با امر تولید و پخش در حوزه‌های خارج از کشور برای این که به اکران فیلم کوتاه از منظر فرهنگی و اقتصادی شتاب بیشتری بدهیم ضروری است. در واقع تلویزیون بهترین جا برای اکران فیلم کوتاه است. در کنار این بحث، نگاه جدی خود فیلمسازان در انتخاب موضوع و تولید اثر می‌تواند رشد فیلم کوتاه را تضمین کند و باعث شود این حوزه دارای یک چرخه‌ی اقتصادی مناسب شود، چرا که فیلم کوتاه خود سینمای مستقلی است.

شما در بخشی از مشکلات فرا روی فیلم کوتاه به جریان‌های موازی اشاره کردید؛ این جریان‌های موازی دقیقاً از چه مجرای به جریان فیلم کوتاه لطمه وارد می‌کنند؟

من احساس می‌کنم که بسیاری از دستگاه‌ها و مراکز دولتی به‌طور موازی دارند فعالیت‌هایی را انجام می‌دهند که تولید فیلم‌های کوتاه، برگزاری جشنواره‌ها و غیره در این راستاست. این فعالیت‌ها بسیار خوشحال‌کننده است، اما از آن‌جایی که حوزه‌ی سینما همواره یک حوزه‌ی اختصاصی و فعالیت‌های فرهنگی آن تخصصی خودش است به نظر می‌رسد این موازی‌کاری‌ها به دلیل این که از یک عدم هماهنگی با دستگاه‌های خروجی رنج می‌برند ماحصلشان به جریان فیلم کوتاه ضربه می‌زند. بنابراین همان‌طور که در سیاست‌های کلان معاونت سینمایی در «طرحی برای اکنون» آورده شده، مشارکت و بهره‌موری‌های فرهنگی و اقتصادی و تبادل تجربه بین نهادهای متولی که از سوی معاونت سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مأموریت‌های خاص خودشان را دارند و سازمان‌هایی که به این امر اهتمام می‌ورزند ضروری است و می‌تواند ما را از این فضا بیرون ببرد و به فضای باطراوت‌تر و منسجم‌تری برساند. آیا تا به امروز در مورد این ایجاد تعامل رایزنی‌هایی انجام شده است؟

قطعاً، به طوری که در حوزه‌ی انجمن جوان معاونت امور سینمایی چندی پیش شاهد برگزاری جشنواره‌ی نهضت سوادآموزی با حضور جدی انجمن بودیم. همچنین برگزاری جشنواره‌های منطقه‌یی در سطح کشور از فعالیت‌هایی بوده که

ادارات کل ارشاد استان‌ها با انجمن سینمای جوان مراکز استان‌ها همسو شده و آن را به جلو بردانند. در حوزه تولید هم تفاهم‌نامه‌های متعددی با نیروی انتظامی، جشنواره‌ی حجاب و عفاف، وزارت نفت و چندین سازمان دیگر در امر تولید فیلم کوتاه با موضوعات مرتبط داریم.

انجمن سینمای جوان وظایفی مشخص برای تولید و حمایت از فیلم کوتاه دارد؛ این وظایف مشخص در مورد استانداردسازی تولیدات هم صدق می‌کند؟

استانداردسازی فیلم کوتاه از چند منظر است از جمله زمان، کیفیت فنی و محتوای فیلم‌ها که باید خیلی جدی به آن نگاه کرد و انجمن سینمای جوان در این راستا در حال حرکت است و در کنار آن ما شاهد فعالیت‌های مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی هستیم که به اعتقاد من این مرکز پل ارتباطی بین حوزه‌ی نیمه‌حرفه‌یی و حرفه‌یی است و حتی در تولید فیلم‌های اول و دوم فیلمسازان جوان کشورمان اهتمام دارد. به طبع با تعاریف مشخصی که در شرح وظایف این نهادها پیش‌بینی شده می‌بینیم که یکدیگر را پوشش می‌دهند. انجمن سینمای جوان به عنوان آموزش و پرورش سینمای ملی کشور فعالیت و کشف استعداد می‌کند و در کنار آن بسیاری از سازمان‌ها نظیر مرکز گسترش، حوزه‌ی هنری، صدا و سیما و ... با دعوت به کار از این فیلمسازان بهره‌برداری می‌کنند در واقع می‌بینیم یکی از استانداردهای سینمای جوان ایران به عهده دارد، ایجاد فضای کارآفرینی است.

در دل خانه‌ی سینما به عنوان مهم‌ترین نهاد صنفی سینمایی کشور، صنفی به نام «انجمن فیلم کوتاه» وجود دارد؛ با توجه به این که انجمن سینمای جوان متولی اصلی فیلم کوتاه در کشور است و از طرفی انجمن فیلم کوتاه هم می‌تواند به عنوان حمایت‌کننده‌ی بحث‌های صنفی در خانه‌ی سینما مطرح باشد، تا کنون چه تعاملی بین این دو مجموعه به وجود آمده است؟

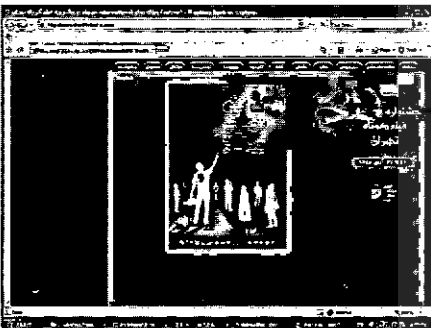
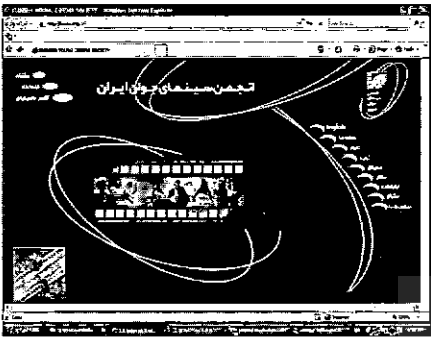
قطعاً دستاوردهای فعالیت‌هایی که در حوزه فیلم کوتاه در سی سال گذشته شکل گرفته در جهت تثبیت فیلم کوتاه و به دست آوردن یک کرسی در خانه‌ی سینماست که این موضوع باعث خشنودی برای تمامی اهالی فیلم کوتاه است. ما انجمن فیلم کوتاه را به‌طور رسمی در برنامه‌های صنفی سینمایی می‌بینیم که قطعاً این انجمن به‌وسیله‌ی دستگاه‌های متعددی که با حوزه فیلم کوتاه مرتبط هستند باید تقویت بشود بنابراین در این راستا ما در سال ۸۷ تفاهم‌نامه‌یی را با انجمن صنفی فیلم کوتاه منعقد کردیم برای

این که بتوانیم از شاخص‌ترین فیلمسازانی که در انجمن عضو هستند در امر تدریس در مراکز سینمای جوان در کارگاه‌های آموزشی و هم‌چنین از نظرات این دوستان در امر برگزاری جشنواره‌ها و سیاستگذاری‌هایشان بهره بگیریم و زیر پوشش بردن بیمه‌ی مسئولیت مدنی در هنگام تولید را بر مبنای خواسته‌ی آن انجمن از طریق سینمای جوان داشته باشیم تا بتوانیم به تحکیم آن انجمن صنفی کمک‌هایی کرده باشیم.

برای اجرایی شدن این موارد آیا دستورالعملی پیش‌بینی شده است؟

ما آن چه را که خودمان به عنوان انجمن سینمای جوان متعهد می‌شویم انجام می‌دهیم و برای دیگر نهادها نمی‌توانیم دستورالعملی منعقد یا ابلاغ کنیم. ما همواره در بحث‌هایی که سیاستگذاران کلان کشور در دست دارند این را متذکر می‌شویم که نگاه ویژه‌یی به فیلم کوتاه معطوف شود، اما خود را موظف به اجرای آن چه که در تفاهم‌نامه‌ها در مورد این صنف پیش‌بینی می‌شود می‌دانیم. به اعتقاد شخصی من برای این که تمام این تفاهم‌نامه‌ها اجرایی بشوند نیاز به استمرار و پیگیری دارند و اشتیاقی که در این حوزه‌ها وجود دارد آن را به ثمر می‌نشانند، به دلیل این که این‌ها نه تنها همدیگر را خنثی نمی‌کنند بلکه پوشش داده و کامل می‌کنند. بحث دیگری که وجود دارد و در واقع دغدغه‌ی سطوح کلان سینما هم می‌تواند تلقی شود، بحث بودجه است. فیلم کوتاه که به نوعی جریان ورودی به سینمای حرفه‌یی محسوب می‌شود، به لحاظ مالی چه قدر باید حمایت شود؟

من فکر می‌کنم که فیلم کوتاه، سینمای مستقلی است و آرزو می‌کنم که دارای چرخه‌ی مناسب اقتصادی بشود تا در درون خودش بتواند هم طرح‌ها و برنامه‌هایش را پیش ببرد و هم جایگاهش را تثبیت کند. بدون تعارف عرض می‌کنم که در سه سال گذشته ما شاهد حمایت‌های بسیار بیشتری و کلان‌تری از سوی معاونت سینمایی نسبت به فیلم کوتاه بودیم، اما یک نکته را هم باید یادآور بشوم که کلیت بودجه‌ی سینمای ایران نسبت به پتانسیل و ظرفیت‌هایی که وجود دارد بسیار اندک است و این بودجه طبیعتاً به لحاظ اعتباری برای توسعه‌ی سینمای کوتاه کافی نیست که قانونگذاران ما باید به این نکته‌ها توجه ویژه‌یی کنند. اگر بودجه‌ی سینمای ما به لحاظ حمایتی بیشتر شده و از سوی دیگر آثاری ساخته شود که چه در حوزه بلند و چه در حوزه کوتاه به لحاظ تولیدی مقبول‌تر باشند و بتوانند مخاطب بیشتری را جذب کنند، هر

باید بودجه‌ی سینمای ما به لحاظ حمایتی بیشتر شده و از سوی دیگر آثاری ساخته شود که چه در حوزه بلند و چه در حوزه کوتاه به لحاظ تولیدی مقبول‌تر باشند و بتوانند مخاطب بیشتری را جذب کنند

فریدون خوشایفرد
(۱۲۸۷ - ۱۳۳۲)

صداگذاری که صدایش خاموش شد

حسین کبیری

«فریدون خوشایفرد» متولد تهران به سال ۱۳۱۲، تحصیلاتش را تا مقطع دیپلم نگارند صداگذاری را به صورت تجربی و عملی آموخت و تحصیلاتی در این رشته نداشت. خوشایفرد در ۶۰ سالگی با صداگذاری «آقای هیرو کایت» (فلامنکو عرفان) از اردو صداگذاری برای فیلم‌های ایرانی ششاد ۶۲ تا ۶۵ سالگی به این حرفه اشتغال داشت و برای بسیاری از فیلم‌های پس از انقلاب صداگذاری کرد. فعالیت سینمایی او به عنوان تک‌نویس صدا برای آثار آرشاد ایزدپناه، عبدالستار، عبدالرشید، عبدالرزاق شیدا، آقای هیرو کایت (۱۳۵۹) توانست اجازتی نمایش بگیرد هرگز اگر آن رشته این فیلم درباری صورت اظهارنامه‌های انجمن در تهران اختصاص خواب‌های کابوس و باران در کوه‌های خیالی و در مجموع آثارهای سال تولیدش بوده آقای هیرو کایت با زمان ۶۰ دقیقه، محصول سازمان سینمایی و پخش ویدئو و «داوود رشیدی، یاسمن آزادی، چنگیز والی، فیضیه، استکار و مریم شهبانی» با بازیگران آن بودند در این دوره هنوز صداگذاری سرصحنه در سینمای ایران آغاز نشده بود در همان سال ۱۳۵۹ فریدون خوشایفرد غیر از آقای هیرو کایت برای فیلم‌های «آفتاب شش‌پا» (مهدی صالح زاده) و «جست‌وجو» (امیر نادری) صداگذاری کرد آفتاب شش‌پا که از موضوع فئودال و زمین خواری و کشاورزان برخوردار بود در آن زمان ۱۰ دقیقه در آن مجموعه ۶۰ دقیقه به آنرا در آمد و اولین فیلمی بود که فریدون خوشایفرد را به جامعه‌ی امروزی سینمای ایران شناساند در همان زمان ایران که هنوز سال‌های سینما از سیستم صدای خوبی برخوردار بود صدای این فیلم تقریباً کم‌فایده بود در سال ۱۳۶۱ خوشایفرد در نخستین تجربه‌ی فیلم «مرگ بزرگ» (پرواز پشایی) صداگذاری کرد فیلم در یک ساعت و در جشنواره‌ی فیلم فجر سال ۱۳۶۱ نمایش داده شد و هیچ کاد اجازتی نمایش عمومی نداشت هرگز بعد از آن زمان ۱۱ دقیقه محصول شش‌گویی اول سینمای جمهوری اسلامی بود فریدون خوشایفرد از نظر کار کرد صدای فیلم‌های آفتاب شش‌پا و مرگ بزرگ در واقع حکم میکس را به عهده داشت و توانست هر دو فیلم را با مهارت میکس کرده و آمیزشی از صدای گفتار و صدای صحنه ایجاد کند او در جست‌وجو علاوه بر میکس صدا فیلم را تدوین هم کرد.

خوشایفرد تا چهار سال بعد از آن فیلم مرگ بزرگ دیگر بیکار ماند تا این که در سال ۱۳۶۲ کار مهمی و جدی خود در عرصه‌ی صدا را در فیلم دفاع مقدس «طلی به سوی ساحل» (رسول ملاقلی پور) از موزه‌ی این اولین باری بود که فیلمی جنگی را میکس می‌کرد یک سال بعد (۱۳۶۵) دو فیلم «رابطه» (پوران درخشنده) و «خانه‌ی ابری» (اکبر خواجه‌ی) را میکس کرد که رابطه، ملودرامی خانوادگی توانان با حضور یک متوال کودک و خانگی ابری ملودرامی عامه‌گرا بود او شد کاری خود را نشان داد صداگذاری و میکس صدای خانه‌ی ابری با وجود آنکه صدای شلوغی فضا خوب از آنرا در آمد بود جامعی سینما تریس و مستند با فیلم «شاید رفتی دیگر» (پرواز پشایی، ۱۳۶۶) بود که با طول و عرضی صدای سکوت و از حاکم فریدون خوشایفرد در اشتغال او در فیلم میکس صدای صداگذاری را به عهده داشت شاید وقتی دیگر با توجه به دیگر از سکوت است صدای فضا صدای صحنه بر فضا صدای چرخ‌های اتومبیل و در شگ و قدم زدن‌های طولانی در نمازخانه دشتار بود اما فریدون خوشایفرد توانست این کار را با امکانات آن سال و با توجه به رونق روایت خوب انجام دهد و کاری در خفاش در بر روی خود ثبت و رساند در همین سال (۱۳۶۶) دو فیلم «کاروان» (کوروش پوراحمد) و «یاد و دیدار» (حجب محمدیان) را میکس کرد که هر دو، دو فضا و دو نوع حجم صدای را طلب می‌کردند او در سال ۱۳۶۸ با صداگذاری «بای سیکال» (محسن و خلیفه) توانست صدای ماندگاری را از ضبط ثبت کند خوشایفرد با توانایی تکنیک صدای سکانس‌های دور زدن دو چرخه‌سوار در آن دایره‌ی محدود را طوری سامان داد که مازاد غریب و فخر دو چرخه‌سوار شریک شویم «نار و نوری» (سید ابراهیمی، ۱۳۶۸) که از معدود فیلم‌های مبتدیان آن سال ما بود البته صدای کار کرد اما تکیه آن را توانایی فنی که سکوت صحنه پیش از اصلاح حای پیام خارج از این بود «خواب‌ستگاری» (مهدی فخیر زاده)، «فانی» (افشین شرکت)، «پاتال و از روزهای کوچک» (مسعود کریمی)، «شب بیست و نهم» (حسین رخساری) و «کول» (محمد علی سجادی) پنج فیلمی بودند که طی یک سال ۱۳۶۸ صداگذاری‌شان انجام شد از دشتار شروع کرد صدای سینمای ایران مربوط به فیلم «شایخ و پیر از دیار» (دشمن فیلم)، «اراکش و خیر زاده» (۱۳۷۱) و «کسی» (فریدون توفیق) (سید عالم زاده، ۱۳۷۸) بود که او از عهده‌ی برآورد.

به نظر کلی از سال ۱۳۵۹ تا پایان عمر فریدون خوشایفرد برای ۲۵ فیلم صداگذاری کرد □

دوی این‌ها می‌توانند کلیت سینما را به بهره‌ی بیش‌تری برسانند و چرخه‌ی اقتصادی قوی‌تری را در آن به وجود آورند. البته من خیلی موافق نیستم از این منظر نگاه کنم که بودجه‌ی فیلم بلند این مبلغ است یا بودجه‌ی فیلم کوتاه فلان مبلغ، چرا که این بودجه به ظرفیت‌های هر کدام از این دو حوزه بستگی دارد که از این ظرفیت‌ها به دلیل این که اعتبارات کافی وجود ندارد متأسفانه بهره‌ی لازم برده نمی‌شود.

در بحث مضمون با توجه به این که انجمن با محدودیت‌های مالی مواجه است آیا اولویت‌های خاصی را در نظر گرفتید؟

اولویت‌هایی که در امر تولید داریم با توجه به پراکندگی و گستردگی است که دفاتر انجمن سینمای جوان در کشور دارد ارتباط نزدیک فیلمسازان ما با مراکز فرهنگی کشور باعث توجه به موضوعات بسیاری نظیر بازگشت به هویت و فرهنگ ایرانی - اسلامی در تعابیر مختلف آن، بازخوانی خدمات متقابل همزیستی و مشترکات اقوام و ادیان، روابط میان ملل آسیایی، گفتوگوی صلح و بسیاری از این مضامین شده که ما می‌توانیم با افتخار از آن‌ها به عنوان اولویت‌های تولید انجمن نام ببریم و در کنار آن می‌توان به ارتقای سطح دانش بصری و سواد سینمایی علاقه‌مندان به سینما اشاره کرد و همچنین برگزاری شایسته‌ی جشنواره‌ی بین‌المللی فیلم تهران که از جمله اهداف مهم سالانه‌ی انجمن است.

به عنوان صحبت پایانی در مورد نمایش فیلم کوتاه در کشور صحبت کنید، به نظر می‌رسد این دغدغه‌ی بی‌پایان هم‌چنان ادامه دارد؛ چرا در کشور ساز و کاری مشخص برای نمایش فیلم کوتاه در سینماهایی خاص وجود ندارد؟

ما تمام تلاشمان را کرده‌ایم تا در داخل کشور ارتباطات گسترده‌ی را با سازمان صدا و سیما برای خرید و نمایش فیلم کوتاه برقرار کنیم که کمابیش مؤثر بوده و امیدوار هستیم که نگاه مهربانانه‌تری را از سوی این سازمان نسبت به جوانان فعال در این حوزه شاهد باشیم. ورود بسته‌های مختلف که توسط مؤسسه‌ی رسانه‌های تصویری طی دو سال گذشته عرضه شده، نمایش هفتگی فیلم‌های کوتاه در دفاتر انجمن در استان‌ها و همین‌طور حضور جدی و ارتباط تنگاتنگ جهانی با خریداران فیلم کوتاه هم در همین راستاست، اما احساس می‌کنیم این ظرفیت‌ها آن قدر بالاست که ما باید روز به روز آن‌ها را پوشش دهیم تا بتوانیم بهره‌مندی مناسب فرهنگی و اقتصادی از این حوزه را شاهد باشیم □